

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního prostředí
Katedra biotechnických úprav krajiny

Katastr nemovitostí, historie a současnost

Mladá Boleslav a okolí

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Petr Skála

Práci vypracovala: Monika Bartáková

2011

Česká zemědělská univerzita v Praze
Katedra biotechnických úprav krajiny

Fakulta životního prostředí
Školní rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

pro: Moniku Bartákovou
obor: aplikovaná ekologie

Název tématu: Katastr nemovitostí, historie a současnost Mladá Boleslav a okolí

Název tématu v anglickém jazyce: Land registry, history and present of Mladá Boleslav city
and surroundings

Zásady pro vypracování:

Autorka zpracuje přehled o historii katastru nemovitostí na vymezeném území města Mladé Boleslavi a okolí až po současnost se zřetelem na historii současného katastrálního pracoviště.

Rozsah grafických prací: nejméně deset ukázek starých map nebo jiných grafických dokumentů.

Rozsah průvodní zprávy: cca 30 stran včetně příloh

Seznam odborné literatury:

MAŠEK, F. : Pozemkový katastr knihovna Ministerstva financí 1948

Geodetický a kartografický obzor 1954 - dosud

Zeměměřič 1994 – dosud

Kronika a další dokumenty katastrálního pracoviště v Mladé Boleslavi.

Regionální literatura a sborníky

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Petr Skála

Konzultant bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: 2. 9. 2010

Termín odevzdání bakalářské práce: 30.4. 2011

:

Vedoucí katedry

Děkan

V Praze dne 9. 9. 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma Katastr nemovitostí, historie a současnost Mladá Boleslav a okolí, jsem vypracovala samostatně pod vedením Ing. Petra Skály a použila jsem pramenů a zdrojů, které uvádím v seznamu použité literatury.

Dne 21. 2. 2011

Abstrakt

Tato bakalářská práce je stručný přehled historie katastru nemovitostí jak obecně tak i města Mladé Boleslavi. V první části se autorka zabývá obecnými pojmy, ve druhé části historií katastru nemovitostí a v poslední části konkrétně Mladou Boleslaví. Údajů uvedených v bakalářské práci dosáhla autorka studiem materiálů z národní a městské knihovny, z magistrátu města Mladá Boleslav, z Katastrálního pracoviště v Mladé Boleslavi Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, z Ústředního archívu zeměměřictví a katastru Zeměměřického úřadu v Praze, ze soukromého archivu rodiny autorky i místního sběratele pana Jiřího Bohuslava. Často v této bakalářské práci mimo jiné cituje PhDr. Karla Herčíka, který byl autorčiným učitelem dějepisu na Gymnáziu Dr. J. Pekaře v Mladé Boleslavi a také byl prvním starostou Mladé Boleslavi po roce 1989. Řešenou oblastí je průběh rozvoje katastrálního území Mladé Boleslavi v delším časovém období.

Klíčová slova – Mladá Boleslav, Podolec, ŠKODA AUTO a.s., katastrální mapa

Abstract

This bachelor's thesis is a brief overview of reality cadastre, both in general sense and in the city Mladá Boleslav specifically. In the first part, author deals with general concepts, in the second part, she covers history of reality cadastre, and finally she focus on Mladá Boleslav specifically. Among sources for her bachelor's thesis are materials from National library and Municipal library, Municipal government of Mladá Boleslav, Cadastral authority of Mladá Boleslav, Central Archives of Surveying and Land Survey Office in Prague the private family archives of the author and private archive of local collector Jiří Bohuslav. She often cites PhDr. Karel Herčík, who was her teacher of history at grammar school (Gymnázium Dr. J. Pekaře in Mladá Boleslav) and also was the first mayor of Mladá Boleslavin 1989. The area of work is the development of cadastral territory of Mladá Boleslav in longer term.

Keywords – Mladá Boleslav, Podolec, ŠKODA AUTO a.s., cadastral map

OBSAH

1. ÚVOD.....	8
2. VYSVĚTLENÍ POJMŮ.....	9
2.1. Mapa a mapování	9
2.2. Měřítko mapy	9
2.3. Mapa katastrální.....	9
2.4. Geometrický plán.....	10
2.5. Evidenční číslo.....	10
2.6. Historie čísla popisného.....	10
2.7. Katastr.....	12
2.8. Katastr nemovitostí.....	12
2.9. Výpis z katastru nemovitostí.....	12
3. HISTORIE KATASTRU NEMOVITOSTÍ.....	13
3.1. První záznamy (druhá polovina 16. století).....	13
3.2. Berní ruly.....	13
3.2.1. První a druhá berní rula.....	13
3.2.2. Třetí a čtvrtá berní rula.....	14
3.3. Josefský katastr.....	14
3.4. Tereziánsko – josefský katastr.....	15
3.5. Stabilní katastr.....	15
3.6. Pozemkový katastr.....	16
3.7. Jednotná evidence půdy.....	17
3.8. Evidence nemovitostí	17
3.9. Katastr nemovitostí České republiky.....	17
4. STATUTÁRNÍ MĚSTO MLADÁ BOLESLAV.....	18
4.1. Mladá Boleslav v proměnách času.....	19
4.1.1. První zmínky o osídlení.....	19
4.1.2. Vývoj od husitství po první světovou válku.....	20
4.1.3. První republika a druhá světová válka.....	22

4.1.4.	Mladá Boleslav do roku 1989.....	23
4.1.5.	Současnost.....	24
4.2.	Městské části Mladé Boleslavi.....	25
4.2.1.	Staré Město.....	25
4.2.2.	Nové Město.....	26
4.2.3.	Podolec.....	26
4.2.4.	Pták.....	27
4.3.	Místní názvy.....	28
4.4.	Znak města.....	29
4.5.	První zápisy do katastru nemovitostí v Mladé Boleslavi...	30
4.6.	Mladá Boleslav v číslech	31
4.7.	Historie číslování budov v Mladé Boleslavi.....	33
4.8.	Vliv urbanizace na přírodu a okolí Mladé Boleslavi.....	34
5.	CHARAKTERISTIKASTUDIJNÍHO ÚZEMÍ.....	35
6.	DISKUSE.....	35
7.	ZÁVĚR	37
8.	SEZNAM LITERATURY.....	38
9.	PŘÍLOHY.....	41

1. Úvod

Téma bakalářské práce je Katastr nemovitostí, historie a současnost Mladé Boleslavi a okolí. Mladá Boleslav byla v minulosti převážně průmyslovou oblastí. Postupem let se vyvinula ve významnou průmyslovou aglomeraci.

V posledních několika letech vyšlo o Mladé Boleslavi mnoho nových publikací, v souvislosti s celkovým rozvojem města, kompletní revitalizací Staroměstského náměstí – historického centra města, a následnými archeologickými nálezy. Ovšem staré prameny, ke kterým se autorka při sběru dat pro bakalářskou práci měla možnost dostat, jsou dnes již velmi těžko dostupné a mnohé z nich upadly téměř v zapomnění. Například v soukromé sbírce pana Jiřího Bohuslava, místního rodáka a zaníceného sběratele těchto materiálů, se autorce podařilo nahlédnout do starého adresáře Mladé Boleslavi z roku 1933 – což jsou vlastně dnešní Zlaté stránky (Příloha č. 1), nebo do alba Královského města Mladé Boleslavě z roku 1905 – které obsahuje mimo jiné i reklamní materiály na dávno zaniklé živnosti, jež zde byly provozovány.

Cíle práce

Za cíl bakalářské práce si autorka vytyčila shrnout co největší množství informací týkající se dané problematiky, získaných z různých zdrojů a zformulovat je do jednoho celku. Přínos této práce vidí v tom, že informace již dávno zapomenuté bude množnost znovu dostat do podvědomí veřejnosti.

2. VYSVĚTLENÍ POJMŮ

2.1. Mapa a mapování

Mapa je zmenšený obraz zemského povrchu do náhradní roviny. Vzniká kartografickým zobrazením (Maršíková et Maršík, 2007). Mapy ukazují prostřednictvím metod kartografického znázorňování polohu, stav a vztahy přírodních, sociálně-ekonomických a technických objektů a jevů (Semotanová, 2001).

Mapování je soubor činností (především měřičských) pro vyhotovení původní mapy (Bumba, 1999).

2.2. Měřítko mapy

Měřítko mapy je poměr zmenšení nezkreslené délky v mapě k odpovídající délce ve skutečnosti. Například 1:1000, 1:50 000 (Bumba, 1999).

2.3. Mapa katastrální

Katastrální mapa je závazné státní mapové dílo velkého měřítka obsahující body bodového pole, polohopis a popis, které zobrazuje všechny nemovitosti a katastrální území tvořící předmět katastru nemovitostí.

Katastrální mapa může mít 3 formy

- a) digitální katastrální mapa
- b) katastrální mapa grafická
- c) katastrální mapa obnovená digitalizací mapy grafické (digitalizovaná mapa)

Katastrální mapy obsahovaly údaje mající význam pro odvod daní z užívání půdy, zejména hranice pozemků s vyznačením kultur, podrobný zákres budov atd. (Maršíková et Maršík, 2007).

První katastrální mapy byly bohaté na barevnou tonalitu. První mapy stabilního katastru z první poloviny 19. století využívaly sedmi barev, mapy reambulovaného a evidovaného katastru z druhé poloviny a ze závěru 19. století pěti barev. Po druhé obnově koncem třicátých let 20. století a po novém mapování se

barevná tonalita přestává používat. Moderní katastrální mapa je mapou výlučně polohopisnou bez jakýchkoli výškopisných prvků a je mapou monochromatickou – černobílou (Příloha č. 1), (Bumba, 2007).

2.4. Geometrický plán

Podle zákona č. 344/1992 Sb. O katastru nemovitostí České republiky je geometrický plán technický podklad a neoddělitelná součást všech listin, podle nichž má být proveden zápis do katastru nemovitostí, je-li třeba předmět zápisu zobrazit do katastrální mapy. Geometrický plán je vždy výsledkem přímého měření v přírodě. Vyhotovuje se např. pro rozdělení pozemku, změnu hranice pozemku, vyznačení rozestavěné budovy nebo pro grafické znázornění věcného břemena, pokud se týká části pozemku (Bumba, 1999), (Příloha č. 2).

2.5. Evidenční číslo

Evidenční číslo je takové, kterým se označují budovy a objekty, které slouží k občasnému nebo dočasnému bydlení, např. zahradní domky, a které nejsou označeny číslem popisným. Bývají to zelené tabulky s bílými číslicemi (Bumba, 1999).

2.6. Historie čísla popisného

Popisné číslo je číslo, kterým se v obci označuje každá samostatná budova, popř. soubor budov, trvalého charakteru, která je oddělena od jiné budovy. Části obce mohou mít samostatné popisné číslování budov, tzv. samostatné číselné řady (Bumba, 1999).

Než se ale začalo s číslováním, které známe v současnosti, používalo se k označování budov znaků na domech (foto č. 1). Číslování budov bylo zavedeno za vlády Marie Terezie v letech 1770 – 1771. Čísla byla psaná na dřevěné nebo plechové tabulky (foto č. 2). Nyní jsou popisná čísla v Mladé Boleslavi vyznačována na červené tabulky s bílými čísly. Většinou jsou již také doplněna o orientační čísla – modrá tabulka s bílými čísly (foto č. 3), což v minulosti nebylo vždy pravidlem (foto č. 4). Orientační čísla označují pořadí budovy v rámci ulice nebo náměstí (<http://cs.wikipedia.org>). Dle § 32 zákona č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, je

vlastník nemovitosti povinen na své náklady označit budovu čísly, která určí obecní úřad a udržovat je v řádném stavu.

Foto č. 1 – označení budovy štukovým reliéfem
(soukromý archiv)

Foto č. 2 – plechová tabulka (soukromý archiv)

Foto č. 3 – číslo popisné (nalevo) a číslo orientační (napravo), (soukromý archiv)

Foto č. 4 – číslo popisné z roku 1949, římská číslice značí městskou část (soukromý archiv)

2.7. Katastr

Slovo katastr pochází z latinského slova *capitum registrum*, což znamená soupis hlav zejména k berním účelům (Matějík et Vitásková, 2002). Jinak řečeno katastr je také přehledně uspořádaný aparát, který shromažďuje, třídí, eviduje a aktualizuje informace především o budovách a pozemcích (Bumba, 1999).

2.8. Katastr nemovitostí

Katastr nemovitostí je soubor údajů o nemovitostech v České republice, zahrnující jejich soupis a popis a jejich geometrické a polohové určení. Je to ucelený, průběžně aktualizovaný informační systém o pozemcích a vybraných stavbách. Evidují se zde práva vlastnická a jiná věcná práva k nemovitostem (Matějík et Vitásková, 2002). Nemovitosti se v katastru evidují podle katastrálních území (zákon č. 344/1992 Sb. O katastru nemovitostí České republiky).

2.9. Výpis z katastru nemovitostí

Výpis z katastru nemovitostí je listina, která obsahuje mnoho údajů. V případě, že je výpis opatřen datem, kulatým razítkem katastrálního pracoviště se státním znakem, podpisem pověřeného pracovníka katastrálního úřadu a stvrzením o úhradě správního poplatku (popř. údajem o osvobození od úhrady poplatku) je listinou veřejnou (Příloha č. 3).

Jsou to - lokalizační údaje (název okresu, obce, části obce, katastrálního území),

- definiční údaje vlastníka, popř. spoluvlastníků (číslo listu vlastnictví, jméno a adresa vlastníka [spoluvlastníků], rodné nebo identifikační číslo, a případné spoluvlastnické podíly),

- obsahové údaje (čísla a výměry parcel, popisná a evidenční čísla budov, druhy pozemků, způsob jejich využití a ochrany, parcely ve zjednodušené evidenci, a pokud jsou uvedeny údaje o BPEJ – bonitovaná půdně ekologická jednotka),

- údaje o právních vztazích (věcná práva a omezení vlastnických práv k daným parcelám, nabývací tituly).

(Matějík et Vitásková, 2002).

3. HISTORIE KATASTRU NEMOVITOSTÍ

3.1. První zápisy (druhá polovina 16. století)

Nejstarší mapou vytvořenou na území současné České republiky je Klaudiánova mapa Čech z roku 1518 (Příloha č. 4). První pokus o pořízení mapy ke katastrálním účelům, o němž máme záznam, je z roku 1571 (Maršíková et Maršík, 2007). Soukromá práva na majetek si začala šlechta počátkem 14. století zajišťovat zápisem v zemských deskách. Držebnosti poddaných a jejich povinnosti si dávala šlechta před rokem 1650 zapisovat do knih, které se nazývaly urbáře. Pozemky v nich připsané poddaným a svobodníkům se označovaly jako pozemky urbární a rustikální. Pozemky šlechty se nazývaly panské, dominikální nebo dvorské. Tyto vrchnostenské pozemky nebyly podrobeny žádné dani až do roku 1706 (www.cuzk.cz). Jedna z prvních známých daní byla v roce 1517 daň ze statků, přičemž hodnota statku byla odhadnuta (Mašek, 1948).

3.2. Berní ruly (*Catastrum rollare*)

3.2.1. Katastr rustikální (První a druhá berní rula)

Dalšími pokusy o zřízení katastru byly tzv. berní ruly, které byly celkem 4. První z nich vyšla roku 1654. Byla prozatím jen torzem, neboť obsahovala neúplný soupis půdy rustikální. Půda dominikální nepodléhala poplatkům (berním), (Maršíková et Maršík, 2007). První a druhá berní rula se též označuje jako katastr rustikální. Druhá berní rula (návrhem upravený rustikální katastr) platila od roku 1684 do roku 1748, než byl zaveden katastr tereziánský (třetí a čtvrtá berní rula), (Mašek, 1948).

3.2.2. Katastr tereziánský (třetí a čtvrtá berní rula)

Katastr rustikální, zejména jeho daňová opatření neuspokojovala ani platíci poddané ani státní kasu. Vznikala tedy snaha zdanit i pozemky dominikální (panské). Roku 1706 se začalo s přípravami pro zakládání soupisu jak půdy poddanské tak panské. Podklad pro sestavení tohoto elaborátu byl získán v roce 1713 přiznáními (fasemi) vrchností samotných. Fase dominikální půdy byly podle dvorů a fase rustikální podle vesnic. Tento elaborát byl dokončen v roce 1748 a nazýván třetí berní rulou. Ovšem vyskytly se námitky a proto Marie Terezie roku 1751 zřídila generální revisitaci (Mašek, 1948). Výsledkem byl seznam známý pod názvem *Exaequatorium dominicale* tzv. panské vyrovnání (www.cuzk.cz).

Exaequatorium dominicale bývá také někdy označován jako dominikální katastr tereziánský. Tento název se ale dlouhou dobu nepoužíval vzhledem k tomu, že se šlechta označení "katastr" velmi bránila a to kvůli lpění na středověkém stanovisku, že svobodná půda je nezdanitelná. Tímto tzv. vyrovnáním se mělo vyjádřit, že se jedná pouze o zjištění majetkových vztahů mezi jednotlivé vrchnosti, a aby se tak získal klíč pro stanovení výše příspěvků. Toto vyrovnání mělo dopad na omezení zápisů do zemských desek, kam se mohla zapisovat půda zapsaná *exaequatoriu* (Matějík a Vitásková, 2002). Předmětem dominikálního katastru byla všechna plodná a užitek nesoucí dominikální půda ve stejném členění jako v katastru rustikálním, panské pivovary a lihovary, přiznané stálé příjmy, stoupající nebo klesající příjmy, roboty poddaných a v zemských deskách zapsané panské domy a svobodné městské domy (Bumba, 2007).

V roce 1757 začal platit druhý tereziánský katastr, tzv. čtvrtá berní rula. Oba tyto dokumenty (třetí a čtvrtá berní rula) tvořily soupis rustikální a dominikální půdy a dohromady tvořily katastr tereziánský (Mašek, 1948).

Berní ruly byly ale pouze soupisem bez mapovacích podkladů (Maršíková a Maršík, 2007).

3.3. Josefský katastr

Za změnou tereziánského katastru na josefský stojí schwazensberský zeměměřič a archivář z Třeboně Petr Kašpar Světecký. Světecký předložil roku 1777

Marii Terezii svůj návrh na nové vyměření půdy odbornými zeměměřiči (Mašek, 1948). Myšlenku Světeckého uvedl ve skutek až Josef II. .

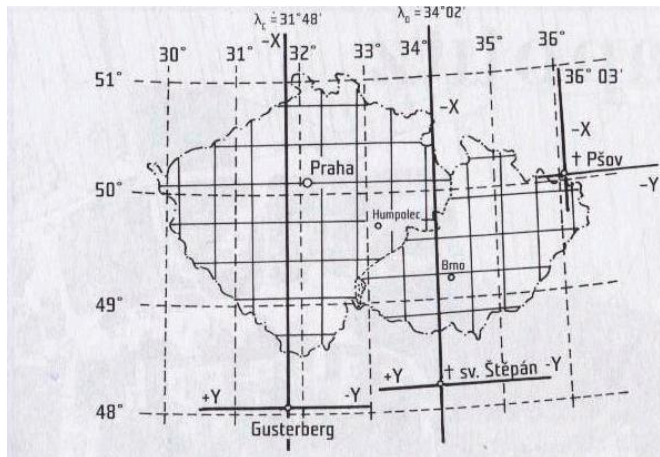
Císařský patent z roku 1785 stanovil, že všechny pozemky rustikální a dominikální se změří, zobrazí a určí se jejich výměry a hrubý výnos dle úrodnosti. Měření bylo skončeno za 4 roky. Nový josefský katastr ukázal o 60 % více půdy podléhající poplatkům, než bylo uvedeno ve čtvrté berní rule (Maršíková a Maršík, 2007). Josefský katastr byl založen podle katastrálních obcí. Před tím bylo nutné vymezit obvody pro založení katastru, tzv. obce katastrální (Mašek, 1948).

3.4. Tereziánsko – josefský katastr

Josefský katastr platil do roku 1790 než ho nástupce Josefa II., Leopold II. na nátlak šlechty zrušil. Krátkou dobu platil dřívější tereziánský katastr z roku 1757. To ovšem nebylo výhodné pro dvůr (Maršíková et Maršík, 2007). Byl proto zaveden katastr, v němž se převzaly správné výměry z josefského katastru a ponechaly se šlechtě výhody z ocenění exaequatoria. Tento katastr platil od roku 1792. Tereziánsko - josefský katastr byl pak základem pro založení zemských desek, podle patentu z roku 1794 o deskách zemských a základem pro vybírání pozemkové daně až do roku 1860, kdy nabyl platnosti katastr stabilní (Mašek, 1948).

3.5. Stabilní katastr

Tento katastr vznikl na základě patentu z roku 1817. Pozemky byly rozděleny na pozemky dani podrobené (např. louky, vinice, pastviny, lesy) druhými pak pozemky hospodářsky nepoužitelné (např. skály veřejné silnice a cesty, řeky, hřbitovy), (Mašek, 1948). Díky tomuto patentu měl být nový katastr vybudován na geometrických základech. V roce 1821 se započalo budování trigonometrické sítě katastrální. Katastrální mapy české země byly pořízeny v souřadnicové soustavě X, Y, jejímž počátkem je trigonometrický bod Gusterberg, a země moravskoslezská má počátek souřadnicové soustavy X, Y na věži kostela sv. Štěpána ve Vídni (obr. č. 1). Součástí katastru byly grafické mapy, písemný operát, který obsahoval parcelní protokol a rejstřík držitelů. Katastrální mapy neobsahovaly technické objekty a ani údaje o nich (Maršíková et Maršík, 2007).

Obr. č. 1 – souřadnicová soustava stabilního katastru (Maršíková et Maršík, 2007)

Za nejmenší evidenční jednotky byly zvoleny katastrální obce. Vedením katastrálního operátu byl pověřen berní úřad (Matějík et Vitásková, 2002). Ovšem některé okolnosti měly vliv na změny v katastru. Jednou z nich bylo osvobození rolníků (1848), kdy se uvolnilo rozdělování pozemků na všechny potomky a ne jen na prvorozeného syna (Bumba, 1999). Proto bylo nařízeno jednorázové doplnění tzv. reambulace. Při reambulanci se měl v mapách stabilního katastru doplnit skutečný stav jednorázovým měřením a šetření změn v pravidelných intervalech. Ovšem toto zaměrování bylo provedeno ve spěchu a nekvalitně. To se promítlo velmi negativně do přesnosti katastrálních map (Matějík et Vitásková, 2002). Proto byl vydán dne 23. 5. 1883 zákon o evidenci katastru daně pozemkové. Tento zákon stanovil, že katastrální operát musí být v souladu se skutečným a právním stavem. Držitelé byli povinni oznamovat každou změnu skutečností vedených ve stabilním katastru. Díky této potřebě byl vytvořen geometrický plán (Bumba, 1999). Stabilní katastr platil do roku 1927.

3.6. Pozemkový katastr

Období trvání tohoto katastru 1927 až 1950. Roku 1927 byl vyhlášen zákon č. 177/1927, který navazoval na tradici stabilního katastru a převzal po úpravě veškeré jeho platné součásti. Vedení katastrálního operátu se přesunulo na nově zřízené katastrální úřady. Tyto úřady se staraly o shodu pozemkového katastru se skutečným stavem v přírodě a s veřejnými knihami. Vlastníci pozemků měli za povinnost hlásit změny na tzv. ohlašovacích listech (Matějík et Vitásková, 2002).

3.7. Jednotná evidence půdy

Evidovala pouze faktické užívací vztahy k pozemkům (Bumba, 2007). Práce na této evidenci započaly v roce 1956 a jednalo se převážně o dílo technické povahy. Pozemky byly rozděleny na dvě kategorie – půdu zemědělskou (orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady, louky a pastviny) a nezemědělskou (lesní půda, rybníky, nádvoří), (Matějík et Vitásková, 2002). Bylo provedeno nové měření a šetření v terénu. Měřítko bylo zvoleno 1 : 25 000 (celá mapa tedy činila 1697 listů) kvůli velké ploše k zmapování (Šíma, 1993).

3.8. Evidence nemovitostí

Změna proběhla na základě zákona č. 22/1964. Evidence nemovitostí měla evidovat hlavně údaje o nemovitostech důležitých pro plánování hospodářství (www.cuzk.cz). Podkladem pro evidenci nemovitostí byla tzv. pozemková mapa. V roce 1969 se začal opět používat Křovákův souřadnicový systém a mapy, které byly vytvořeny v tomto souřadnicovém systému, jsou označovány v záhlaví „Souřadnicový systém JTSK“ (Maršíková et Maršík, 2007).

3.9. Katastr nemovitostí

Tento katastr nabyl právní účinnosti 1. 1. 1993. Katastr nemovitostí sdružuje dohromady bývalé pozemkové knihy a bývalý pozemkový katastr. Státní správu zastávají katastrální úřady. Katastrální operát tvoří – soubor geodetických informací (SGI), soubor popisných informací (SPI), souhrnné přehledy o půdním fondu, dokumentace výsledků šetření a měření a sbírka listin. Mezi lety 1997 – 1998 byl KN doplněn o údaje bonitované půdně ekologické jednotky (BPEJ) k parcelám. V roce 1998 je dokončena digitalizace popisných informací katastru nemovitostí (www.zememerica.cz). Od roku 2001 je katastr nemovitostí veden v informačním systému katastru nemovitostí (www.cuzk.cz).

4. STATUTÁRNÍ MĚSTO MLADÁ BOLESLAV

„Boleslav Mladá čítá 604 domů, 9684 obyvatel (1880) a dělí se na Staré a Nové město, Podolec a Pták. Jest tam erární pošta, telegrafní úřad, městská spořitelna, hospodářská a občanská záložna. Na nádraží stýkají se dráhy česká severní a rakouská severozápadní. Z průmyslových závodů vynikají dva strojné mlýny na Jizeře, továrna na látky vlněné (založené 1780), lihovar, 2 pivovary, 2 mydlírny a škrobárna. Vzdělávací ústavy má Boleslav: státní vyšší gymnázium české, školu řemeslnickou, měšťanskou a obecnou pro chlapce i dívky, pak školu rolnickou a mateřskou.“ Takto charakterizuje Mladou Boleslav Ottův slovník naučný. Ovšem historie tohoto města začíná daleko dříve. Jak se zmiňuje František Bareš (1921) ve své knize Paměti města Ml. Boleslavě, bylo Pojizeří a ostroh, na kterém je hrad postaven, obydleno již v prehistorické době. Také Jiří Waldhauser (2009) uvádí, že minimálně pod 161 místy v Mladé Boleslavi se našlo něco „archeologického“ z doby za minulých 12 000 let (obr. č. 2). První archeolog kopající ve městě byl funkcí okresní inženýr Adolf Pecenka, který našel bronzového býčka, o kterém spousta lidí nemá tušení. Možná je to i tím, že nejstarší a nejzajímavější nálezy, včetně býčka, zakoupilo Národní muzeum v Praze.

Obr. č. 2 – mapa znázorňující archeologická naleziště (Waldhauser, 2009)

4.1. Mladá Boleslav v minulosti

4.1.1. První písemné zmínky o osídlení

První zmínky o Mladé Boleslavi pochází z 2. poloviny 10. století. Saský kronikář Widukind napsal:...“toho roku přitáhl král Ota I. ze Sas do země české a oblehl tu hrad řečený Nový, v němž uzavřel se syn Boleslavův a zde pak v podhradí Nivnburku učiněn byl smír“. I když není známá přesná datace založení hradu, za jeho zakladatele se tedy považuje kníže Boleslav II. řečený Mladý – Pobožný (Baloun, 1933). Původní hrad, který byl dřevěný, byl postaven na skalnatém ostrohu nad řekou Jizerou a Klenicí. Jediná přístupová cesta byla ze severu, ostatní cesty ke hradu byly znemožněny příkrým terénem a také hradbami. První věrohodná písemná zpráva o boleslavském hradě pochází až z roku 1130, ovšem je známo, že pozemkový majetek měl v podhradí pražský biskup již v roce 1070 (Herčík, 2010). Od 11. století se Mladá Boleslav stala centrem velkého správního celku, které se začalo od 12. století nazývat Boleslavsko. Tím se Mladá Boleslav stala částí tzv. hradské soustavy, která zabezpečovala především získávání naturálních dávek. Byly dosazováni správci jednotlivých hradišť – kasteláni. Některé boleslavské kastelány známe i jménem – 1159 Vecen, 1177 Přibyslav atd. (Sosnovec 1997 in Beneš, Kotlaba et Matta [eds] 1997). Příznivý vývoj narušily ve 13. století válečné události. Hrad byl několikrát vypálen a následně zcela zničen. Po roce 1318 se zpustlý hrad dostal do rukou pánů z Michalovic – rod erbu lvíce (Herčík, 2010).

Významná listina byla z roku 1334, kterou vydal Ješek z Michalovic (Příloha č. 5). Touto listinou, přenesl osadu z Podolce na ostroh zvaný Hrobie (podle Vlastivědného sborníku okresu Mladoboleslavského 1928, pochází označení Hrobie z pohanského pohřebiště) a dal jí městská práva a základy k budování opevněného města (Sosnovec 1997 in Beneš, Kotlaba et Matta [eds] 1997). Páni z Michalovic zajistili měšťanům právo vařit pivo, zakládaly se živnosti jako např. masné krámy a byla zřízena radnice. Václav IV. udělil občanům Mladé Boleslavi právo pořádat osmidenní výroční bartolomějské trhy, čímž se Boleslavsko stalo známým centrem. Tento dokument je úplně první svého druhu v historii v Mladé Boleslavi. Byla vždy uváděna jako počátek městských práv (Svárovský 1974 in Trtílek 1974).

4.1.2. Vývoj od husitství po první světovou válku

Husitské války zasáhly Mladou Boleslav již v roce 1420. Byly vypáleny a zdevastovány oba boleslavské kláštery, minoritský a johanitský, a nikdy nebyly obnoveny. Do čela Mladé Boleslavi byli jmenováni husitští hejtmani (Bahkke et kol., 2001). Od roku 1436 byli znovu vrchností páni z Michalovic, ovšem jen za cenu některých ústupků. Měšťanům byl přiznán majetek, který nabyli v předchozí době, a bylo jim povoleno volně se stěhovat. Po vymření Michalovců po meči přechází majetek na Jana z Cimburka a Tovačova, který byl kališník. Jan začal otevřeně podporovat nové náboženství – Jednotu bratskou. Od konce 15. Století se v Mladé Boleslavi stává toto vyznání stále silnější a město se označuje jako bratrský Řím. Byla to doba velkého rozvoje. Koncem 15. století získala církev starý minoritský klášter a vybuodovali poblíž ní modlitebnu, školu, sbor a špitál. V roce 1518 Mikuláš Klaudián založil tiskárnu v domě číslo popisné 77/II (foto č. 5).

Foto č. 5 – dům čp. 77/II, zde se nacházela tiskárna M. Klaudiána (Herčík, 2010)

V Norimberku Mikuláš Klaudián vydal první tištěnou mapu Čech. Byla orientována „vzhůru nohama“ tedy jih se nacházel nahoře, dole byl sever, napravo západ a nalevo východ a byla v přibližném měřítku 1 : 637 000. Bratrská škola se nacházela v domě čp. 73/II . V roce 1554 byl otevřen Sbor českých bratří, kterého se zúčastnilo na 15 000 lidí. Sbor se stal v tehdejší době, kdy město čítalo 3000 obyvatel největší chrámovou stavbou (Herčík, 2010). V průběhu 16. století se podoba Mladé Boleslavi začala měnit. Centrem zůstalo Staré město, na které navazovalo staré předměstí později Nové město. Kolem říčky Klenice vyrůstalo předměstí Podolec a na straně druhé při řece Jizeře předměstí Pták. Staré město se kvůli své poloze na stísněném prostoru skalního ostrohu nemohlo dále rozrůstat, ale

dřevěné domy byly nahrazeny domy kamennými (Městecká, 2011). V roce 1595 se město stalo svobodným a v roce 1600 se zařadilo mezi města královská (Příloha č. 6) díky dekretu císaře Rudolfa II. (Sosnovec 1997 in Beneš, Kotlaba et Matta [eds] 1997). Další vývoj byl přerušen třicetiletou válkou. Docházelo ke stále se zvyšujícím berním poplatkům. V roce 1631 byla vypálena městská část Podolec a Pták. O něco později pak bylo zničeno i Nové město. Na konci třicetileté války měl být hrad přeměněn na vojenskou pevnost. Někteří občané proto usilovali i o jeho zbourání, čímž by dosáhli toho, že by město ztratilo vojenský význam. Měšťanstvo získalo i povolení a ihned začali s jeho demolicí. Úplnému zničení zabránil příkaz k zastavení bourání, hrad byl ale ve velmi dezolátním stavu a chátral tak po mnoho let (foto č. 6)

Foto č. 6 – dnešní podoba Mladoboleslavského hradu (Sosnovec 1997 in Beneš, Kotlaba et Matta [eds] 1997)

Za období třicetileté války bylo zničeno přibližně 40 % domů, a úplně zničena byla předměstí (Sosnovec 1997 in Beneš, Kotlaba et Matta [eds] 1997). Dle údajů z berní ruly z roku 1654 bylo v Mladé Boleslavi 147 zbořeníšť a na 270 pustých obytných domů. Navíc město mělo velmi vysoké dluhy (Městecká, 2011). Mnoho obyvatel bylo zadluženo, a proto se někteří majitelé nemovitostí vzdávali. Neměli peníze na daně a poplatky související s vlastnictvím a opravou nemovitostí (Sosnovec 1997 in Beneš, Kotlaba et Matta [eds] 1997). Koncem 17. století a během 18. století postihlo město několik požárů. První z větších požárů vypukl 19. 5. 1697 v domě židovského primase Siskinda, čp.XXV (Herčík, 2010). Požár se rychle rozšířil a shořelo celé židovské město, domy do čp. 30 na Starém městě a na Novém městě kostel a zvonice, která již nebyla nikdy obnovena. V té době žilo v Mladé Boleslavi přibližně 3 500 lidí, a z toho zůstala bez přístřešku jedna třetina obyvatel. V květnu 1711 vypukl také požár na Kozině. V roce 1761 začalo hořet opět

v židovské části města. Shořelo 48 domů na Starém a Novém městě, radnice, špitál a fara. Tento oheň trval 3 dny. Poslední z velkých požárů vypukl v roce 1859 v pekárně nacházející se opět v židovském městě (Herčík, 2010). Po tomto požáru se změnil ráz Židovského a Starého města. Na Staroměstském náměstí se po požáru začaly zastavovat podloubí domů, kterými bylo náměstí lemováno (Městecká, 2011). V roce 1895 si mechanik Václav Laurin a knihkupec Václav Klement zřídili dílnu na opravu a výrobu jízdních kol. Tato jejich první dílna se nacházela v domě čp. 149/III (Pražská ulice). Již o dva roky později se dílna přestěhovala do větších prostor a to do domů čp. 23-24/II (Nové město). V roce 1905 byl vyroben první automobil a byla založena akciová společnost Laurin & Klement (Herčík, 2010). V roce 1910 má město přes 16 000 obyvatel, a výstavba pokračovala severním směrem. Této oblasti vznikly důležité stavby jako např. budova městského divadla nebo sokolovna. Za nedlouho ale přišla první světová válka, která zhoršila životní podmínky obyvatel. V roce 1917 zde dokonce propukly hladové bouře. Vznik samostatné Československé republiky přivítali obyvatelé na Staroměstském náměstí (Sosnovec 1997 in Beneš, Kotlaba et Matta [eds] 1997).

4.1.3. První republika a druhá světová válka (1918 – 1945)

Ve snaze zbavit se pozůstatků rakouské monarchie byla uskutečněna pozemková reforma. Feudálním vlastníkům byla odňata půda, a to jak orná tak i lesní. Dotklo se to více než 30 % veškeré půdy spadající pod pozemkový úřad v Mladé Boleslavi (Sosnovec 1997 in Beneš, Kotlaba et Matta [eds] 1997). V období první republiky zaznamenalo město veliký rozvoj. Vznikaly nové městské části – Habeš, Slavoj nebo třeba Dubce. Šlo převážně o vilové čtvrti, které se buď stavěly na „zelené louce“ nebo navazovaly na stávající městské části. Stavěly se i budovy veřejné – průmyslová škola, budova krajského soudu s věznicí nebo škola pro ženská povolání, dnes zdravotní škola (Herčík, 2010). S příchodem roku 1939 a druhé světové války byl rozvoj města pozastaven. V domě čp. 6 byla zřízena služebna gestapa, následně se přestěhovala do vily v Husově ulici po zatčeném JUDr. Karlu Meissnerovi. Mladá Boleslav byla postupně germanizována, měnily se názvy ulic atd.. Automobilka byla nucena vyrábět munici, zbraně a vojenská auta. Velice těžký osud měli místní Židé. Ti byli během války shromažďováni na hradě (foto č. 7), (Městecká, 2011). Z přibližných 400 boleslavských židů se jich z koncentračních a vyhlazovacích táborů vrátili necelé čtyři desítky (Herčík, 2010).

Foto č. 7 – památník internovaným Židům v letech 1940 – 1945, který je umístěn v areálu Mladoboleslavského hradu (soukromý archiv)

Za nejtragičtější událost 2. světové války v Mladé Boleslavi se považuje 9. květen 1945. Dopoledne se nad městem objevila neznámená letadla a zahájila bombardování. Nálet si vyžádal přibližně 135 mrtvých civilistů, 30 zničených a asi stovku poničených domů. Touto smutnou událostí skončila 2. světová válka (Městecká, 2011).

4.1.4. Mladá Boleslav do roku 1989

Inhned po válce se začalo s odstraňováním škod, které válka způsobila. V roce 1947 bylo k městu správně připojeno 6 sousedních obcí: Kosmonosy, Debř, Čejetice, Jemníky, Bezděčín a Chrást. Po nástupu komunistů k moci byly podniky znárodněny a někteří drobní živnostníci zanikli. V roce 1968 do města přijela okupační vojska Varšavské smlouvy. Sovětská armáda zde zůstala dvacet let a zabrala bývalá zeměbranecká a Žižkova kasárna na dnešní Jičíské ulici a některé další objekty. V 70. až 80. letech bylo pro Sověty a jejich rodiny vystavěno panelové sídliště a škola (dnes 5. základní škola). V 60. letech došlo k necitlivé přestavbě díky architektům O. Döberta, F. Řezáče a J. Kosíka. Přeměněno bylo Mírové náměstí, část Starého města, Pták i Podolec. V těchto letech se ale také začala budovat největší Československá automobilka AZNP Mladá Boleslav. V roce 1979 zaujímal podnik

plochu 120 hektarů, tudíž sám byl velký jako okresní město. Velmi důležitou stavbou byl také kulturní dům, dílo architekta F.Řezáče (Knob, 1979).

4.1.5. Současnost

Privatizace, která proběhla po roce 1989, odstartovala další rozvoj města. Započalo se výstavbou nových pavilonů Klaudiánovy nemocnice a s tím v souvislosti i nového zdravotního střediska Modrá hvězda. Pro seniory byl zbudován Penzion pro důchodce a byla postavena nová knihovna. Ve městě vyrostla již 9. základní škola a 5. základní škola byla zrekonstruována po odchodu sovětských vojsk (Herčík, 2010). V roce 1997 byla dokončena rekonstrukce hradu, kde nyní sídlí muzeum a Státní okresní archiv. Toto období není jen obdobím výstavby ale i dalších demolicí budov ve starší zástavbě. Např. byla zbourána nejstarší část zeměbraneckých kasáren nebo budova bývalého četnického velitelství, která stávala na začátku T.G.M. (Městecká, 2011). Výraznou změnou pro město bylo zahloubení železniční tratě, výstavba nového autobusového nádraží nebo velkých nákupních center na periferii města či změny některých náměstí např. Náměstí Republiky (foto č. 8).

Foto č. 8 – pohled na současnou podobu Náměstí Republiky (Městecká et Beneš, 2000)

4.2. Městské části Mladé Boleslavi

4.2.1. Staré Město

Staré město je nejstarší městskou částí Mladé Boleslavi. Pozůstatky obydlí jsou zde známy již od pravěku. První písemnou zprávou o této části je listina z roku 1334 (Herčík, 2010). Díky omezenému prostoru se jeho podoba příliš neměnila, pouze v průběhu let zmizely některé domy a krátké uličky, které tyto domy spojovaly (Městecká, 2008). Vstup na Staré město střeží tři městské brány – Svatojánská (vedoucí na Nové město), Bělská a Svatovítská (později Pražská) (Kol. autorů, 1926). Ze starých budov se zachovalo velmi málo. Za nejstarší zachovanou budovu je považován dům čp. 102/I zvaný Templ.

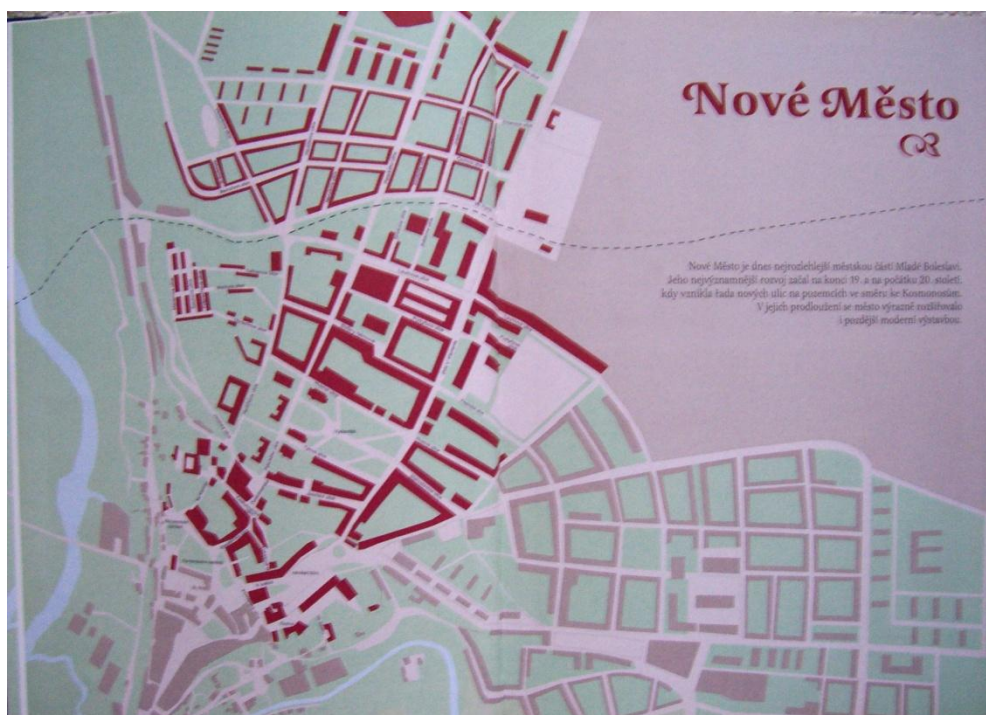
Ke Starému městu patří – Staroměstské a Josefské náměstí, z ulic jsou to Krajířova, Bělská, Starofarní, Synagogní (dnes již neexistuje), Železná, Kateřiny Militké, Masná a Vodkova (Městecká, 2008(obr. č. 3).

Obr. č. 3 – červeně je vyznačeno Staré Město (Městecká, 2008)

4.2.2. Nové Město

Nové Město bylo k Mladé Boleslavi připojeno listinou Ferdinanda I. z roku 1528 jako druhá městská čtvrť. Do té doby to bylo tzv. předměstí. Nové Město nemělo opevnění a přístupové cesty byly zahrazeny závorami (Herčík, 2010). Velký rozvoj byl zaznamenán na začátku 20. století, kdy se budovaly ulice na pozemcích směrem ke Kosmonosům (Městecká, 2008). Přestavby se dotkly také Mírového náměstí (dříve Nové náměstí), kterým de facto Nové Město začíná. Z půdorysu, který byl dříve trojúhelníkový, se bouráním a panelovou zástavbou stalo náměstí ve tvaru obdélníku. Bohužel došlo také k necitlivému a neetickému zlikvidování židovského hřbitova u kostela sv. Havla (Městecká, 2011). Tato městská část je nejlidnatější, a také nejrozsáhlejší částí Mladé Boleslavi (obr. č. 4), (Městecká, 2008).

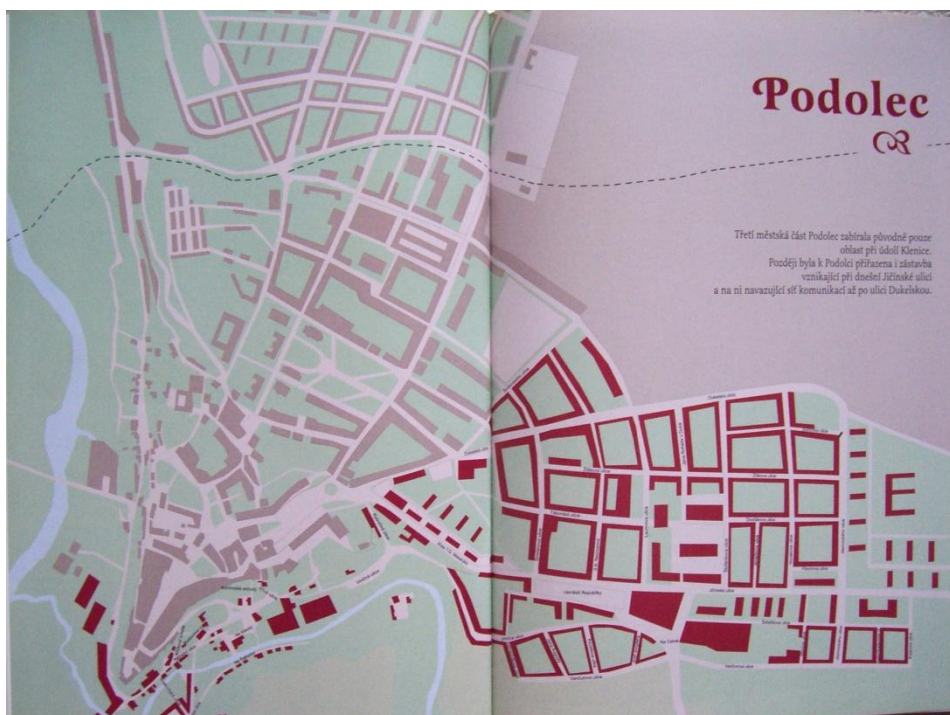

Obr. č. 4 – červeně je vyznačeno Nové Město (Městecká 2008)

4.2.3. Podolec

Původně se tato městská část rozprostírala kolem říčky Klenice. Díky blízkosti tohoto toku a Jizery zde vznikaly průmyslové závody jako například: mydlárny, pivovar, lihovar, barvírny, sladovny, palírny a mlýny. Před 140 lety byla

jedna ze dvou mydláren přeměněna na továrnu na akumulátory značky Tudor (nyní Akuma), (Herčík, 2010). Později, při růstu města ve 20. století k němu byla přiřazena zástavba na dnešní Jičínské a Dukelské ulici (obr. č. 5), (Městecká, 2008). Jeho podobu také výrazně změnila výstavba zimního stadionu (Městecká, 2011). Důležitou součástí Podolce je také lesopark Štěpánka. Ten založili v roce 1876 vojáci a důstojníci zdejšího zeměbraneckého a pěšího pluku. Původně zde měla vzniknout střelnice, ale o pět let později zde byly vysazovány první stromy, z nichž některé jsou dnes památnými. Tento park je dnes největší v Mladé Boleslavi. Jeho části měly v průběhu času řadu jmen – Důstojnické sady, Sady Československých legií, Havlíčkovy sady, Švermovy sady aj.. Stále se ale dochoval původní název Štěpánka. Park je takto pojmenován na počest manželky následníka trůnu Rudolfa Habsburského, který zde vykonával vojenskou službu (Herčík, 2010).

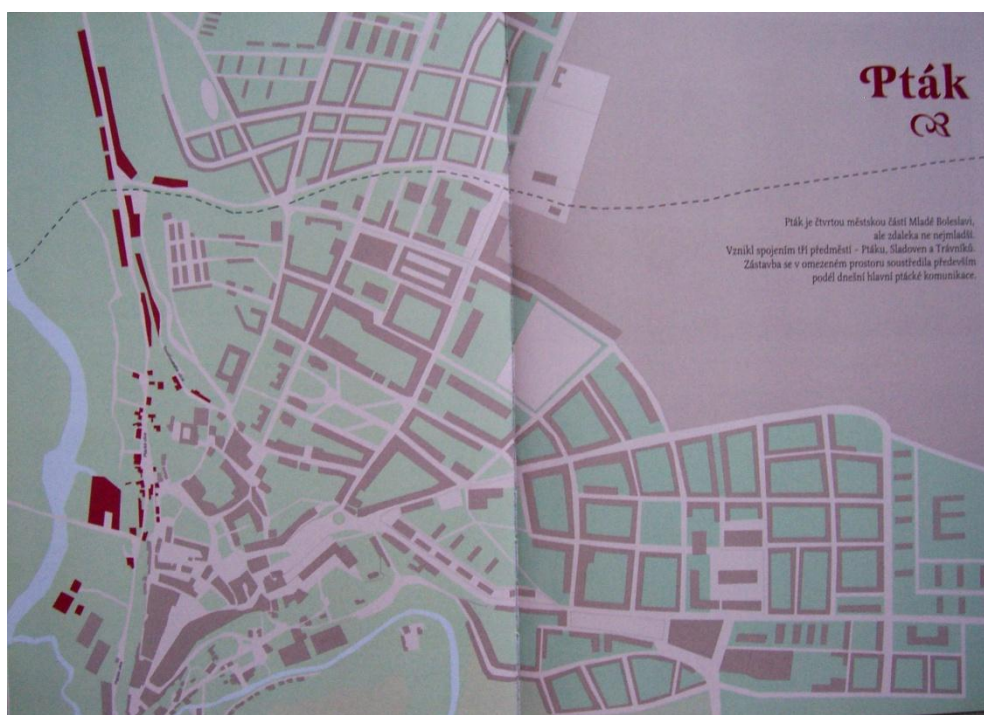

Obr. č. 5 – červeně je vyznačena městská část Podolec (Městecká, 2008)

4.2.4. Pták

Tato městská část vznikla spojením tří předměstí – Ptáku, Sladoven a Trávníků (Městecká, 2008). Stejně jako Podolec byl Pták dlouhou dobou předměstím, kde bydleli jak řádní občané, tak i chudina. Kronikář Jiří Kezelius Bydžovský ve své Kronice uvádí: „Co pak u Ptáku na předměstí zadní chasy

německé, některých zběhlých, potají se zdržovalo a pomalu oznámilo, nejprve žebrotou chleba, pak rozličným šantročením tak se rozmnožilo, že někdy časem Boleslav jim bude těsná a zřídka pravého Čecha tam se uhlídá.“ Na začátku 16. století bylo na Ptáku 73 domů (vč. mlýna), v průběhu 18. století došlo k poklesu počtu domů na 60, ale na přelomu 19. a 20. století bylo zaznamenáno již 147 domů. Mezi nimi i dům čp. 65, v němž sídlil boleslavský kat (Herčík, 2010). Zástavba se soustředila, díky omezenému prostoru, především v okolí hlavní ulice, dnes Ptácká (obr. č. 6), (Městecká, 2008).

Obr. .č. 6 – červeně je vyznačena městská část Pták (Městecká, 2008)

4.3. Místní názvy

Mladá Boleslav se může pyšnit i řadou neobvyklých názvů. Některé z nich, ještě před nedávnem neexistovaly, jiné jsou známé již dlouhou dobu. Uvedla bych nejzajímavější z nich.

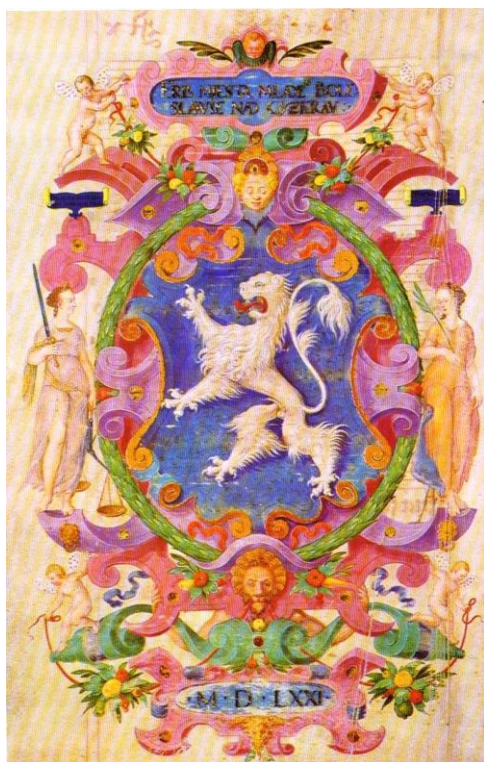
- **MAROKO** – oblast Podchlumí. Tato kolonie vznikala ve 20. letech 20. století. Chudí obyvatelé zde stavěli své domy ze všeho, co bylo dostupné, čímž kolonie dostala vzhled vesnice přenesené z Afriky.

- HABEŠ, SAHARA, NA PÍSKÁCH – tyto oblasti vznikaly na písčitých plochách.
- KARMEL – místo působení Jednoty bratrské je pojmenované podle biblické oblasti v Palestině.
- KOZINA – název vznikl podle trhů na kozy a jiná domácí zvířata (Herčík, 2010).

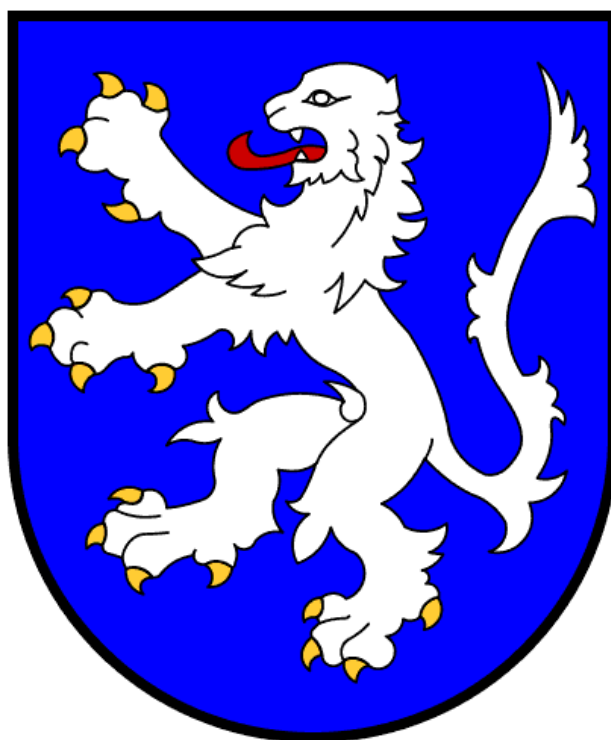
Všechny výše uvedené názvy se používají v Mladé Boleslavi i v současnosti.

4.4. Znak města

Základním dokumentem k udělení znaku pro dané město bývalo speciální znakové privilegium. V tomto dokumentu byl znak přesně vyobrazen i popsán. Originál dokumentu se pro Mladou Boleslav nedochoval. Nejstarší známé vyobrazení městského znaku v barvách pochází z roku 1572 v kancionálu Jana Kantora (obr. č. 7). Nynější podoba znaku je bílý, nekorunovaný, jednoocasý lev zobrazen ve skoku doprava na modrém štítě, s červeným vyplazeným jazykem a zlatými drápy (Herčík, 2010), (obr. č. 8).

Obr. č. 7 – městský znak v kancionálu z roku 1572 (Knob et al., 1979)

Obr. č. 8 – současná podoba městského znaku (<http://znaky.unas.cz>)

4.5. Zápisy do katastru nemovitostí v Mladé Boleslavi

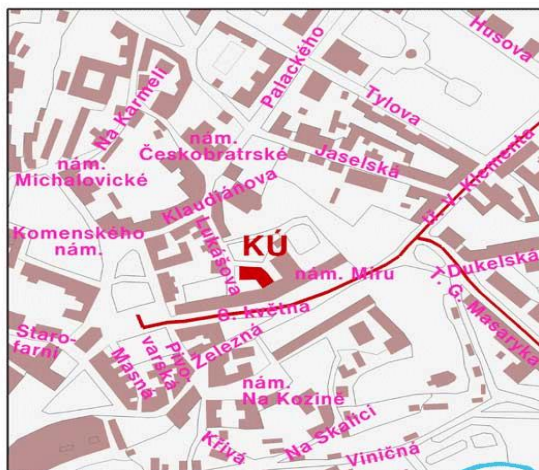
První dochované zprávy o domech v Mladé Boleslavi poskytují radní manuály, knihy gruntovní, knihy podílčí, knihy svatební a důchodní registra obecní. Zápisy do úředních knih ovšem nebyly počátkem 17. století povinné. Jeden z nejstarších dochovaných záznamů je například u domu čp. 10/II (Nové Město). Tento záznam je z let 1582 – 1607, kdy dům vlastnila Kateřina Karmelová.

Významnou úlohu v Mladé Boleslavi měly gruntovní knihy. Uvádělo se zde jméno prodávajícího, kupujícího, kupní cena, také poloha domu a jména sousedních vlastníků domu. Značný počet gruntovních knih, se bohužel nedochoval, ztraceny byly hlavně knihy podolecké a ptácké. Údaje o domech před zavedením berních rul je tedy možno vysledovat především z důchodových register. Ze 17. století se zachovalo v Mladé Boleslavi 14 důchodových register. Zápisy značnou měrou ovlivnila třicetiletá válka. Po skončení války byly domy současně zaznamenávány, jak v gruntovních knihách, tak i v rulách. Záznamy se ale v mnoha případech v těchto dvou dokumentech neshodují (Šerák 1968 in Herčík 1968). Roku 1653 proto byly ustanoveny komise ke kontrole gruntovních knih. Komisi na Mladoboleslavsku vedl Kryštof Tengler, strahovský opat a Kryštof K. Přebořovský z Kvasejovic (Kozák 1926 in Seller 1926).

V roce 1713 došlo v Mladé Boleslavi k církevním přiznáním (tzv. církevní fassé), (Šerák 1968 in Herčík 1968). V letech 1717 až 1729 byly ustanoveny zvláštní komise, které revidovaly přiznání majetku poddaných i vrchnosti. V roce 1748 byl v Mladé Boleslavi zřízen revisitační katastr, který byl později pojmenován tereziánským katastrem. V něm se již evidovala všechna půda – pole, zahrady, lesy, porosty i tzv. pole pustá. Zde se i zapisovala poloha jednotlivých pozemků. Tento katastr byl platný do roku 1789. Ale už v roce 1785 proběhlo nové přeměření pozemků jak selských a vrchnostenských tak i církevních. Každá parcela byla už označena samostatným číslem. Tímto způsobem se přešlo na josefský katastr.

Následně pak v roce 1817 probíhala trigonometrická měření a byl zpracován katastr stabilní. Poprvé jsou také zhotoveny řádné mapy pro Mladou Boleslav (Kozák 1926 in Seller 1926).

Mapy a údaje o domech a pozemcích v Mladé Boleslavi se nejprve evidovaly ve Středisku geodézie oblastního měřicího ústavu, který několikrát změnil místo své působnosti. Do roku 1937 sídlil v budově Okresního soudu, poté byl přestěhován do Husovy ulice čp. 212, následně do Fignerovy ulice čp.482 a nakonec do ulice Pivovarské. Od roku 1973 proběhla restrukturalizace a úřad se nazývá Katastrální pracoviště v Mladé Boleslavi Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj se sídlem v Lukášově ulici čp. 55 (obr. č. 9).

Obr. č. 9 - vyznačení Katastrálního pracoviště v Mladé Boleslavi v současnosti (katastrální pracoviště Mladá Boleslav)

4.6. Mladá Boleslav v číslech

V této části bakalářské práce jsem porovнала čtyři různé zdroje o sčítání lidu nebo domů, případně jiných, statisticky použitelných údajů. Informace ve zdrojích se liší podle prvotně zadaných kritérií pro sčítání. Například J. Waldhauser (2009) se spíše zaměřuje na sčítání lidí, zatímco F. Krompe (1905), K. Baloun (1933) a E. Strnad (1947) uvádějí ve svých údajích i počty domů, vojska, katolíků, židů či počty mužů a žen. Ale i výše uvedení autoři se mezi sebou některými údaji liší, některá data neuvádí. Pro lepší přehled jsem data vložila do tabulek.

Poznámka - buňky tabulek, které jsou označeny * - nebyl údaj dohledán

Rok	Počet obyvatel	Počet domů
1654	*	333
1702	2 370	*
1961	22 011	*

J. Waldhauser (2009) – tabulka č. 1

Rok	Počet obyvatel	Muži	Ženy	Nekatolíci	Židé	Němci
1901	13 482	6 776	6 706	245	566	506

F. Krompe (1905) – tabulka č. 2

Rok	Počet obyvatel	Vojáci	Domy	Nouzové domy
1914	*	*	1 100	*
1921	18 187	950	*	*
1931	19 604	803	*	*
1933	*	*	1 720	121

K. Baloun (1933) – tabulka č. 3

V roce 1933 měla Mladá Boleslav katastrální pozemkovou plochu 1 119 ha, 86 a, 4,46 m², z toho připadalo na zastavěný obvod přibližně 226 ha, 86 a, 70 m². Město bylo rozděleno na 4 městské části, jejichž budovy byly číslovány samostatně od čp. 1 výše. K Podolci byla připojena Kolonie Pod Chlumem, s čp. od 1 do 118, z toho nebylo postaveno 12 domů (Kolonie měla tedy 106 domů). Všechny nouzové domy, mimo čp. 94/III byly postaveny na obecních pozemcích (Baloun, 1933).

Rok	Počet obyvatel	Židé	katolíci	vojáci	Počet domů	Staré město – domy	Nové město – domy	Podolec – domy	Pták - domy
1834	4462	794	*	*	452	*	*	*	*
1846	5257	*	*	*	482	*	*	*	*
1880	9195	845	8 751	*	-	*	*	*	*
1890	11 518	693	10 680	*	649	*	*	*	*
1900	12 252	*	*	*	*	*	*	*	*
1910	16 336	402	15 487	371	973	137	270	397	169
1930	19 604	*	*	*	*	*	*	*	*
1934	*	*	*	*	1836	143	589	886	200
1937	20 758	*	*	1532	1934	*	*	*	*

E.Strnad (1947) – tabulka č. 4

Nyní má Mladá Boleslav katastrální výměru 2 487 ha a počet obyvatel k 31. 12. 2009 činil 39 799.

4.7. Historie číslování budov v Mladé Boleslavi

V Mladé Boleslavi se domy začaly číslovat v roce 1870. Než bylo zavedeno číslování, byly budovy označeny symbolicky. A to buď kamennými znaky, nebo štukovými plastikami. Někdy se používaly i malované obrazy na fasádě. Například dům čp. 17/I měl dvouramenný kříž (foto č. 9), čp. 32/I reliéf zlaceného čápa (foto č. 10). Jinak tomu bylo v židovské části města. Zde se domy označovaly v době číslování římskými číslicemi (Šteffek 1974 in Trtílek 1974).

Foto č. 9 – dům čp. 17/I nacházející se na Starém městě s reliéfem dvouramenného kříže (soukromý archiv)

Foto č. 10 – dům čp. 32/s reliéfem čápa, který byl původně zlacený (soukromý archiv)

4.8. Vliv urbanizace na přírodu a okolí Mladé Boleslavi

Na ploše katastrálního území Mladá Boleslav se nachází řada chráněných prvků.

Jedná se o:

- Národní přírodní památka Radouč
- Významný krajinný prvek Jizera – příroda podél vodního toku
- Významný krajinný prvek Klenice – příroda podél vodního toku
- Přírodní park Chlum
- Památné stromy (www.mb-net.cz)

Nejvýznamnější lokalitou je NPP Radouč, o výměře 1,5 ha (obr. č. 9). První vědecký zájem o toto místo se uvádí již od roku 1885, přírodní rezervací byla vyhlášena roku 1922 kvůli výskytu devaterky poléhavé (*Fumana procumbens*). V letech normalizace, ale probíhala intenzivní výstavba panelových domů a sídlištní infrastruktury, a lokalita začala být ohrožena. Naštěstí zde do té doby bylo vojenské cvičiště a oblast byla zahrnuta do územního plánu jako příměstská rekreační oblast. V roce 1992, byla začleněna mezi národní přírodní památky i proto, že se zde vyskytuje kriticky ohrožený druh sysla obecného (*Spermophilus citellus*). Blízkost města a rozšiřující se

zástavby přináší této lokalitě určitá negativa i dnes. Dochází zde k jistému stupni ruderalizace, které způsobují staré ekologické zátěže (deponie zemin nebo stavební sutě), (Němec, 2000). Značný ruch činí také cyklisté, pěší návštěvníci, volně pobíhající psi a bohužel zde vznikají i černé miniskládky (Herčík, 2010).

Obr. č. 9 – vyznačení území Národní přírodní památky Radouč (Němec, 2000)

5. Charakteristika studijního území

Statutární město Mladá Boleslav se nachází ve Středočeském kraji. Město leží na soutoku řeky Jizery a Klenice v nadmořské výšce 230 m n.m. a 50°25' s.š. a 14°54' v.d.. Celá tato oblast leží na České křídové pánvi a vyskytuje se zde úrodná černozem. Mladá Boleslav se rozprostírá v teplé klimatické oblasti T2. Převažuje zde fauna kulturní krajiny, až na zvláště chráněná území, kde se vyskytují i kriticky ohrožené druhy. Flora je především zastoupena teplomilnějšími druhy (Němec, 2000).

6. Diskuse

Při sběru podkladů pro bakalářskou práci měla autorka možnost seznámit se daleko více s historií i současností Mladé Boleslavi. Některé informace získala z literatury a některé v rozhovorech s mnoha pamětníky. Názory, které si autorka

přečetla nebo názory které vyslechla, byly beze sporu zajímavé a někdy také protichůdné. Například problematika týkající se revitalizace Staroměstského náměstí. Ing. V. Kučera ve svém záměru projektu uvádí, že zeleň, kterou zde místní občané velkou většinou schvalují, včetně autorky, zde není potřebná, dokonce zde překází.

Další spornou záležitostí bylo zbourání domů čp. 100 a čp. 99 v 90. letech 20. století. Místo nich byly vystavěny domy nové. I když se stavitelé snažili zachovat původní ráz, dočkali se spíše kritiky (foto č. 11 a č. 12).

Foto č. 11 – původní zástavba, snímek pořízen roku 1943 (Městecká, 2001)

Foto č. 12 – současná zástavba, snímek pořízen roku 2011 (soukromý archiv)

Z literární rešerže dále vyplývá, že i historické zdroje, jsou tendenční. Architekti v 60. letech necitlivě změnili ráz města vybouráním historických domů a

neeticky přeměnili židovský hřbitov na park. Vznikly nenahraditelné ztráty a i přesto byli ve své době socialistickým režimem oceněni architekti O. Döbert, F. Řezáč nebo J. Kosík.

7. Závěr

V první části bakalářské práce se autorka zaměřuje na obecné pojmy a historii katastru nemovitostí, od 14. století zápisem v zemských deskách až po současný katastr nemovitostí České republiky.

V následující části bakalářské práce je shrnuta historie Mladé Boleslavi a její současná podoba. Autorka čerpala z publikací a místního tisku, které o Mladé Boleslavi vyšly jak v minulosti, tak i v nedávné době. Dále se informovala v Mladoboleslavském muzeu, Katastrálním pracovišti Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj a Magistrátu města Mladá Boleslav.

Tato bakalářská práce sleduje vývoj města Mladá Boleslav od prvních zmínek o osídlení až po současnost. Z historických pramenů vyplývá, že Mladá Boleslav byla vždy převážně industriální oblastí a ve 20. století se stala světově známým městem zásluhou rozvoje automobilového průmyslu, současného koncernu ŠKODA automobilová a.s., kdy plocha továrny zaujímá přibližně třetinu města a zaměstnává téměř 20 000 zaměstnanců.

To s sebou přináší určitá specifika pro Mladou Boleslav. Velký přísun pracovních sil a s tím spojené problémy s ubytováním, kulturním vyžitím a tak dále.

Bakalářská práce je souborem mnoha poznatků o historii katastru nemovitostí Mladé Boleslavi. Její výsledky mohou posloužit k dalšímu studiu historie města a jeho částí, týkajících se industriální oblasti z pohledu ekologie krajiny ve vazbě na biodiverzitu rostlin a živočichů.

Autorce byla nabídnuta možnost poskytnout tuto bakalářskou práci Magistrátu města Mladá Boleslav.

Seznam literatury:

BAHKKE J., EBERHARD W. et POLÍVKA M., 2001: Lexikon historických míst Čech, Moravy a Slezska. Argo, Praha.

BALOUN K., 1933: Adresář města Mladé Boleslavě. Josef Kopřiva, majitel reklamního a návštěvního ústavu Mladá Boleslav, Mladá Boleslav.

BAREŠ F., 1920: Paměti města Mladé Boleslavě, díl II. . Knih tiskárna Jos. L. Švíkala, Mladá Boleslav.

BAREŠ F., 1921: Paměti města Mladé Boleslavě, díl I. . Českomoravské tiskařské podniky, Mladá Boleslav.

BUMBA J., 1999: Geometrický plán, Příručka pro vyhotovitele i uživatele. Linde Praha, a.s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hoříkové a Jana Tuláčka, Praha 1.

BUMBA J., 2007: České katastry od 11. do 21. století. Grada Publishing, a.s., Praha 7.

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ, 2011: Praha, online: http://www.cuzk.cz/Dokument.aspx?PRARESKOD=207&MENUID=111&AKCE=DOC:10-KATASTR_HISTORIE, cit. 12. 4. 2011.

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ, 2011: Praha, online: <http://cuzk.cz/Dokument.aspx?PRARESKOD=10&MENUID=10671&AKCE=DOC:10-STATISTIKY>, cit. 20. 4. 2011.

HERČÍK K., 2008: Boleslavští židé. Boleslavan č. 3: 10. 24 stran.

HERČÍK K., 2010: Čtení o Mladé Boleslavi. Kultura města Mladá Boleslav a.s., Mladá Boleslav.

HERČÍK K. et KRÁLÍK J., 2005: Mladá Boleslav, Továrna ve městě – město v továrně. Moto Public, Brno.

HISTORICKÉ MAPY ZEMÍ KORUNY ČESKÉ, 2011, online:
<http://maps.fsv.cvut.cz/antos/zoomify/muller.html>, cit. 20. 4. 2011.

<http://maps.fsv.cvut.cz/antos/zoomify/palacky.html>, cit. 20. 4. 2011.

<http://maps.fsv.cvut.cz/antos/zoomify/vogt.html>, cit. 20. 4. 2011.

**KATASTRÁLNÍ PRACOVIŠTĚ V MLADÉ BOLESLAVI,
KATASTRÁLNÍHO ÚŘADU PRO STŘEDOČESKÝ KRAJ**, Lukášova 55, 293
01, Mladá Boleslav, 2011.

KNOB J., HRDLIČKA O., KREJZLÍK I., 1979: Mladoboleslavsko. Středočeské
nakladatelství a knihkupectví, Praha.

KOZÁK V., 1926: Knihy pozemkové a katastrální. In: Sellner K. [ed]: Dějiny obcí
okresu Mladoboleslavského a Benátského. Jaroslav Chládek, Mladá Boleslav: 361 –
363.

KREJČÍ M., Znaký měst, 2011, online: <http://znaky.unas.cz/MladaBoleslav.html>,
cit. 12. 4. 2011.

KROMPE F., 1905: Album královského města Mladé Boleslavě. Knihtiskárna
Josefa Nešněry, Mladá Boleslav.

MARŠÍKOVÁ M. et MARŠÍK Z., 2006: Dějiny zeměměřičtví a pozemkových
úprav v Čechách a na Moravě v kontextu světového vývoje. Libri, s.r.o., Praha 5.

MAŠEK F., 1948: Pozemkový katastr. Knihovna Ministerstva financí, Praha.

MATĚJÍK M. et VITÁSKOVÁ J., 2002: Geodézie – katastr nemovitostí.
Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, Brno.

MĚSTECKÁ S., 2008: Boleslavský uličník. Muzeum Mladoboleslavska, Liberec.

MĚSTECKÁ S., 2011: Mladá Boleslav. Ladislav Horáček – Paseka v Praze a
Litomyšli, Český Těšín.

MĚSTECKÁ S. et BENEŠ L., 2000: Mladá Boleslav – pohledy & století. Tiskárna
JISKRA, Brandýs nad Labem.

NĚMEC J. [ed], 2000: Příroda Mladoboleslavska. Consult Praha, Praha.

OFICIÁLNÍ STRÁNKY STATUTÁRNÍHO MĚSTA MLADÁ BOLESLAV,
2011, online: <http://www.mb-net.cz/?page=cz,ochrana-prirody>, cit. 14. 4. 2011.

SEMOTANOVÁ E., 2001: Mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí. Libri,
s.r.o., Praha 5.

SOSNOVEC P., 1994: Město Mladého Boleslava. Mladá Boleslav 1994: 4 - 7. 43
stran.

SOSNOVEC P., 1997: Proměna druhá, od venkovských sídel ke slávě měst. In:
Beneš L., Kotlaba R., Matta J. [eds]: Mladoboleslavsko v proměnách času. Libri,
Praha 5: 50 – 93.

SVÁROVSKÝ E., 1974: Mladá Boleslav pod vládou šlechty. In: Trtílek V. [ed]:
Sborník Mladá Boleslav od minulosti k dnešku. Severografía, Turnov: 21 - 37.

ŠERÁK M., 1969: Zalidnění Mladé Boleslavi v 17. století. In: Herčík K. [ed]:
Boleslavica '68. Středočeské nakladatelství a knihkupectví, Praha: 31 – 46.

ŠÍMA J., 1993: Historie, současnost a budoucnost tvorby a vydávání map ve
středních měřítkách v českých zemích. Výzkumný ústav geodetický, topografický a
kartografický, Zdíby.

ŠTEFFEK J., 1974: Po stopách minulosti v obraze města. In: Trtílek V. [ed]:
Sborník Mladá Boleslav od minulosti k dnešku. Severografía, Turnov: 133 – 183.

ÚSTŘEDNÍ ARCHIV ZĚMĚMĚŘICTVÍ A KATASTRU,
ZEMĚMĚŘICKÉHO ÚŘADU V PRAZE, Pod sídlištěm 1800/9, 182 00 Praha-
Kobylisy, 2011.

WALDHAUSER J., 2009: Archeologická tajemství Mladé Boleslavi. Nakladatelství
Květa Vinklátová – KNIHY 555, Liberec.

WIKIPEDIA, 2011, online:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Ozna%C4%8Dov%C3%A1n%C3%AD_dom%C5%AF,
cit. 14. 4. 2011.

ZÁKON č. 128 / 2000 Sb., o obcích, v platném znění.

ZÁKON č. 344 / 1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, v platném znění.

**ZEMĚMĚŘIČ – ČASOPIS O GEODÉZII, KATASTRU NEMOVITOSTÍ A
KARTOGRAFII, 2011, online: [http://www.zememeric.cz/11+12-
98/knkapky6.html](http://www.zememeric.cz/11+12-98/knkapky6.html), cit. 18. 4. 2011.**

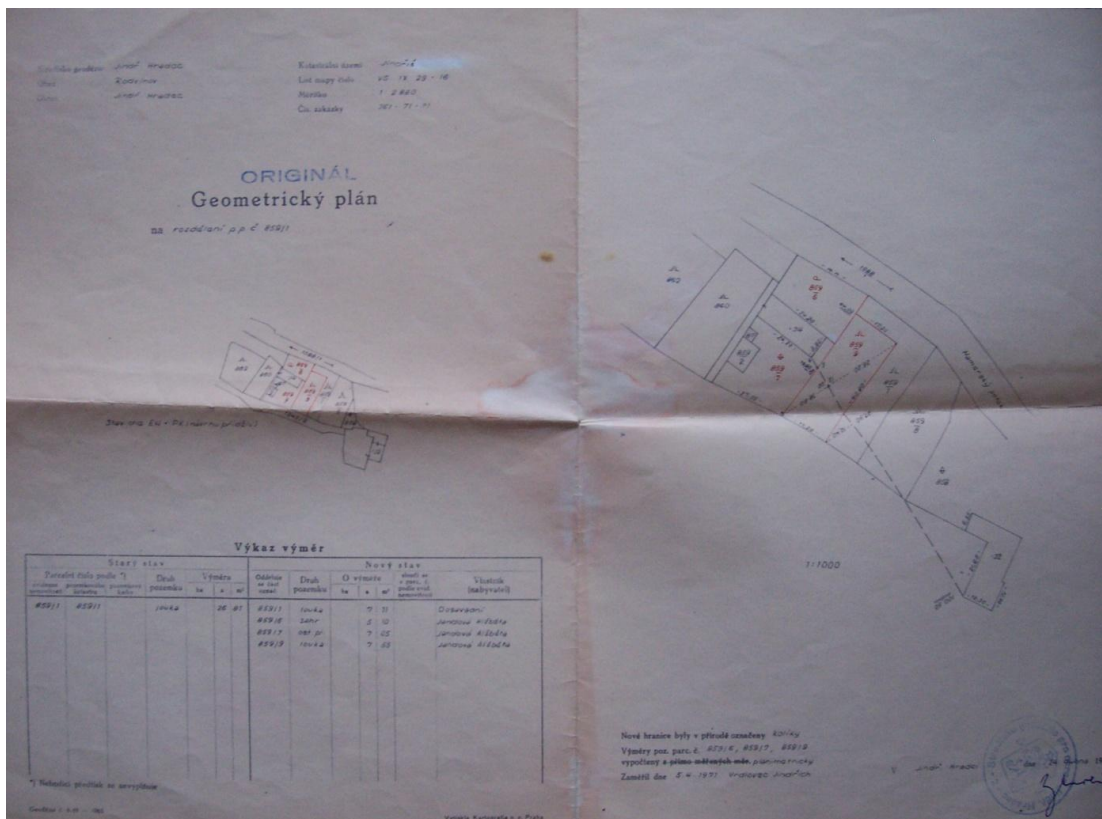
PŘÍLOHY:

Příloha č. 1

Příloha č. 1 – ukázka katastrální mapy (území Mladé Boleslavi), (soukromý archiv)

Příloha č. 2

Příloha č. 2 – Geometrický plán z roku 1971 v měřítku 1:2 880 (soukromý archiv)

Příloha č. 3

VÝPIS Z KATASTRU NEMOVITOSTÍ *P. PERANOUA*
 prokazující stav evidovaný k datu 02.07.2007 09:17:51

Okres: [redacted] Obec: [redacted]
 Kat.území: [redacted] List vlastnictví: 301
 V kat. území jsou pozemky vedeny ve dvou číselných řadách (St. = stavební parcela)

A Vlastník, jiný oprávněný Identifikátor Podíl

Vlastnické právo
 Bartáková Blanka, Jičínská 1013/81, Mladá Boleslav III,
 293 01 Mladá Boleslav 1

B Nemovitosti

Parcela	Výměra [m2]	Druh pozemku	Způsob využití	Způsob ochrany
859/6	484	sahrada		zemědělský půdní fond
859/7	762	ostatní plocha	manipulační plocha	
859/12	84	trvalý travní porost		zemědělský půdní fond

B1 Jiná práva - Bez zápisu

C Omezení vlastnického práva - Bez zápisu

D Jiné zápisy - Bez zápisu

E Nabývací tituly a jiné podklady zápisu

Listina

• Smlouva kupní ze dne 21.10.2002. Právní účinky vkladu práva ke dni 29.10.2002.
 V-2665/2002-303
 Pro: Bartáková Blanka, Jičínská 1013/81, Mladá Boleslav III, 293 01 RČ/IČO: [redacted]
 Mladá Boleslav 1

F Vztah bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ) k parcelám - Bez zápisu

Vyhотовeno: 02.07.2007 09:17:51
 Vyhотовil: DRBALOVÁ Lenka

Řízení PÚ: *2059-5/07*
 Podpis, razítko:

strana 1

Příloha č. 3 – výpis z katastru nemovitostí z roku (soukromý archiv)

Příloha č. 4

Příloha č. 4 – Klaudiánova mapa Čech z roku 1518 (soukromý archiv)

Příloha č. 5

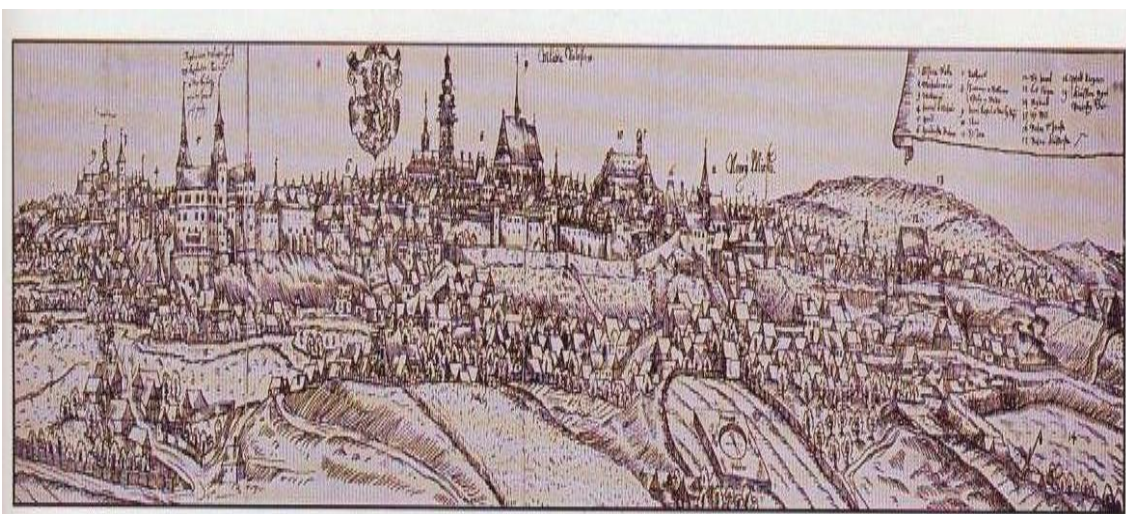
Příloha č. 5 – latinské privilegium Ješka z Michalovic o přenesení města, které vydal roku 1334 (Svárovský 1974 in Trtílek 1974)

Příloha č. 6

Příloha č. 6 – listina potvrzující povýšení Mladé Boleslavi na Královské město císařem Rudolfem II. roku 1600 (Městecká et Beneš, 2000)

Příloha č. 7

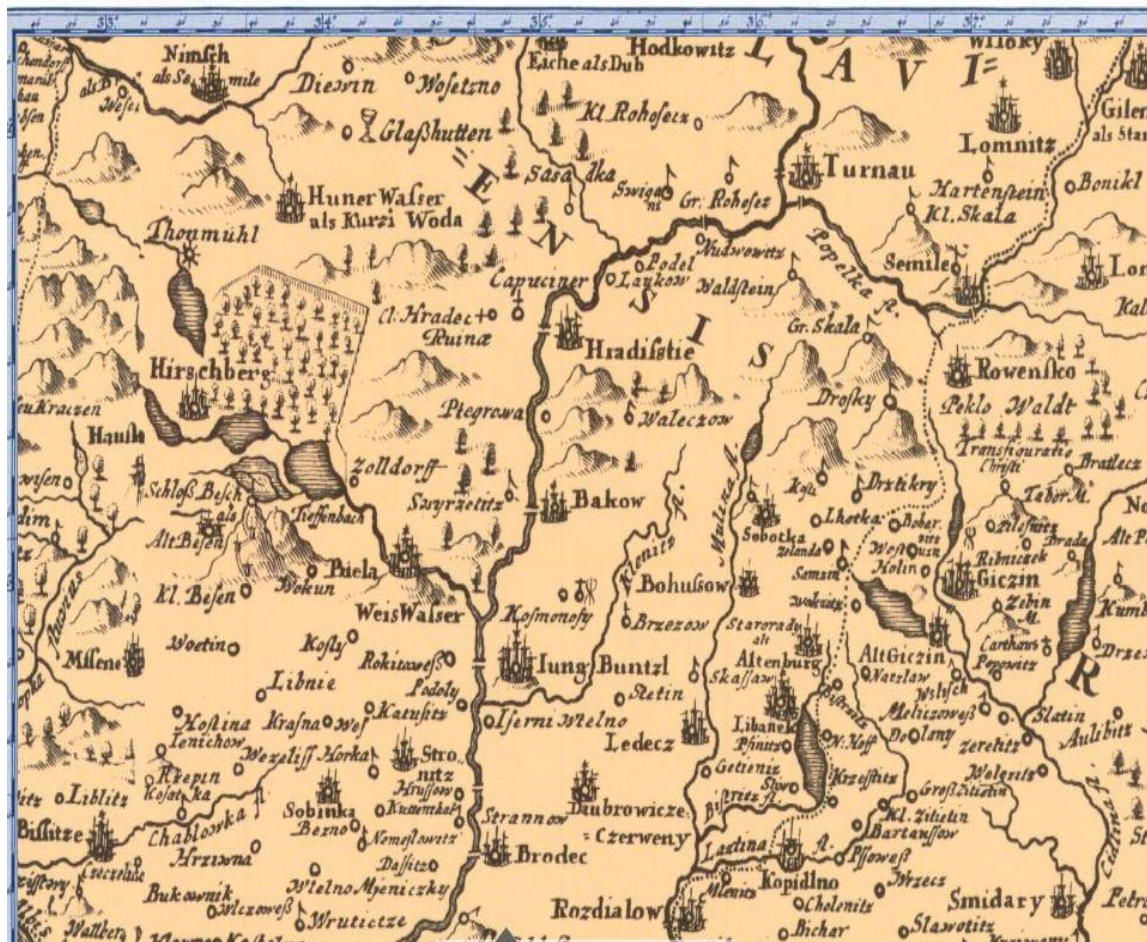
Příloha č. 7 – Willenbergova rytina Mladé Boleslavi z roku 1602 ((Sosnovec 1997 in Beneš, Kotlaba et Matta [eds] 1997)

Příloha č. 8

<- Vetterova mapa Čech

Vogtova mapa Čech

Müllerova mapa Čech přehled ->

Příloha č. 8 – Mladá Boleslav na Vogtově mapě Čech – přiblížení, z roku 1712 (<http://maps.fsv.cvut.cz>)

Příloha č. 9

< Vogtova mapa Čech

Müllerova mapa Čech přehled

Müllerova mapa Čech list č.9 ->

příloha č. 9 – výřez z Müllerovy mapy Čech z roku 1720, Mladá Boleslav nazvaná Jung Buntzel

<http://maps.fsv.cvut.cz>

Příloha č. 10

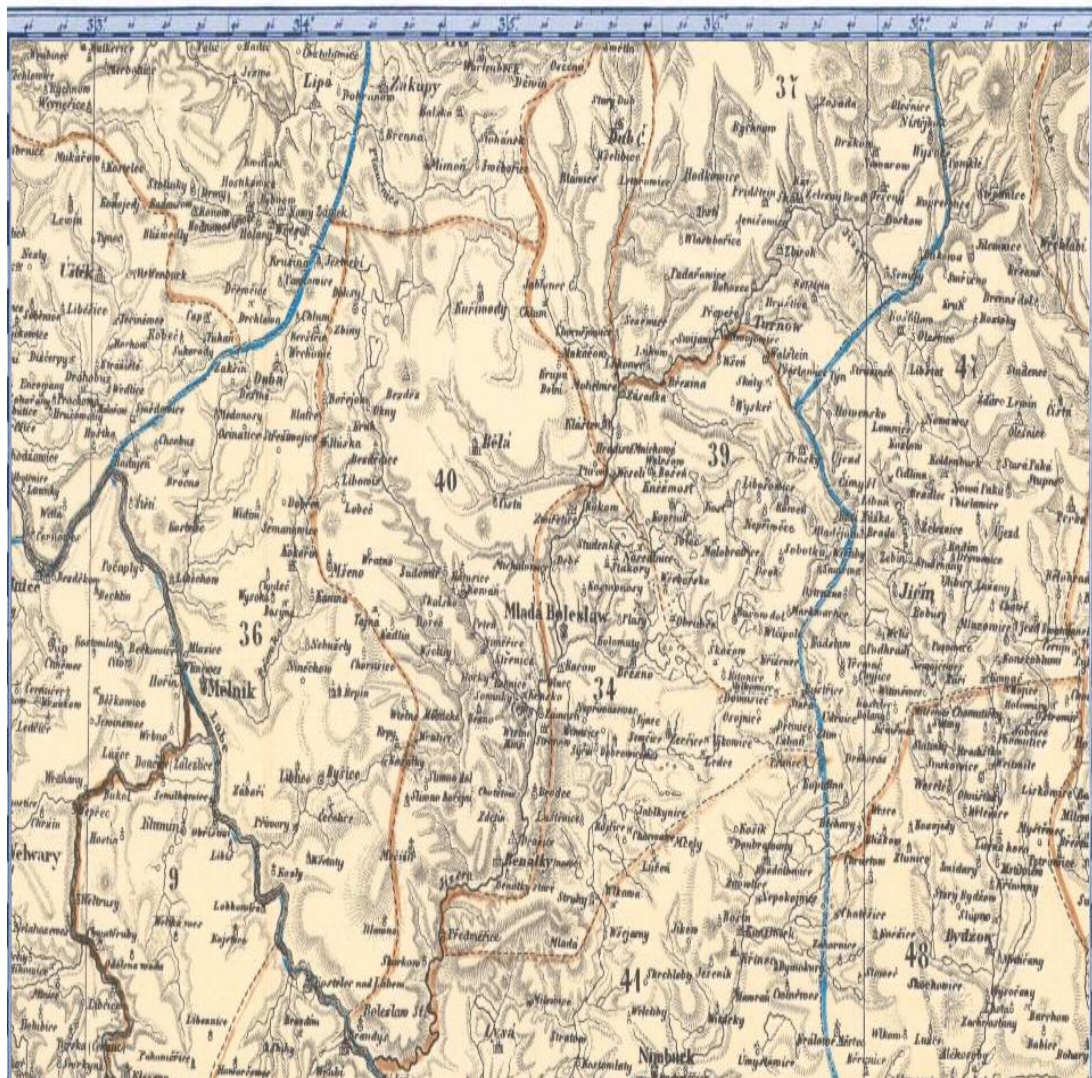
Příloha č. 10 – plán města Mladé Boleslavi z roku 1790 (Šerák 1974 in Trtílek 1974)

Příloha č. 11

< Müllerova mapa Čech list č.9

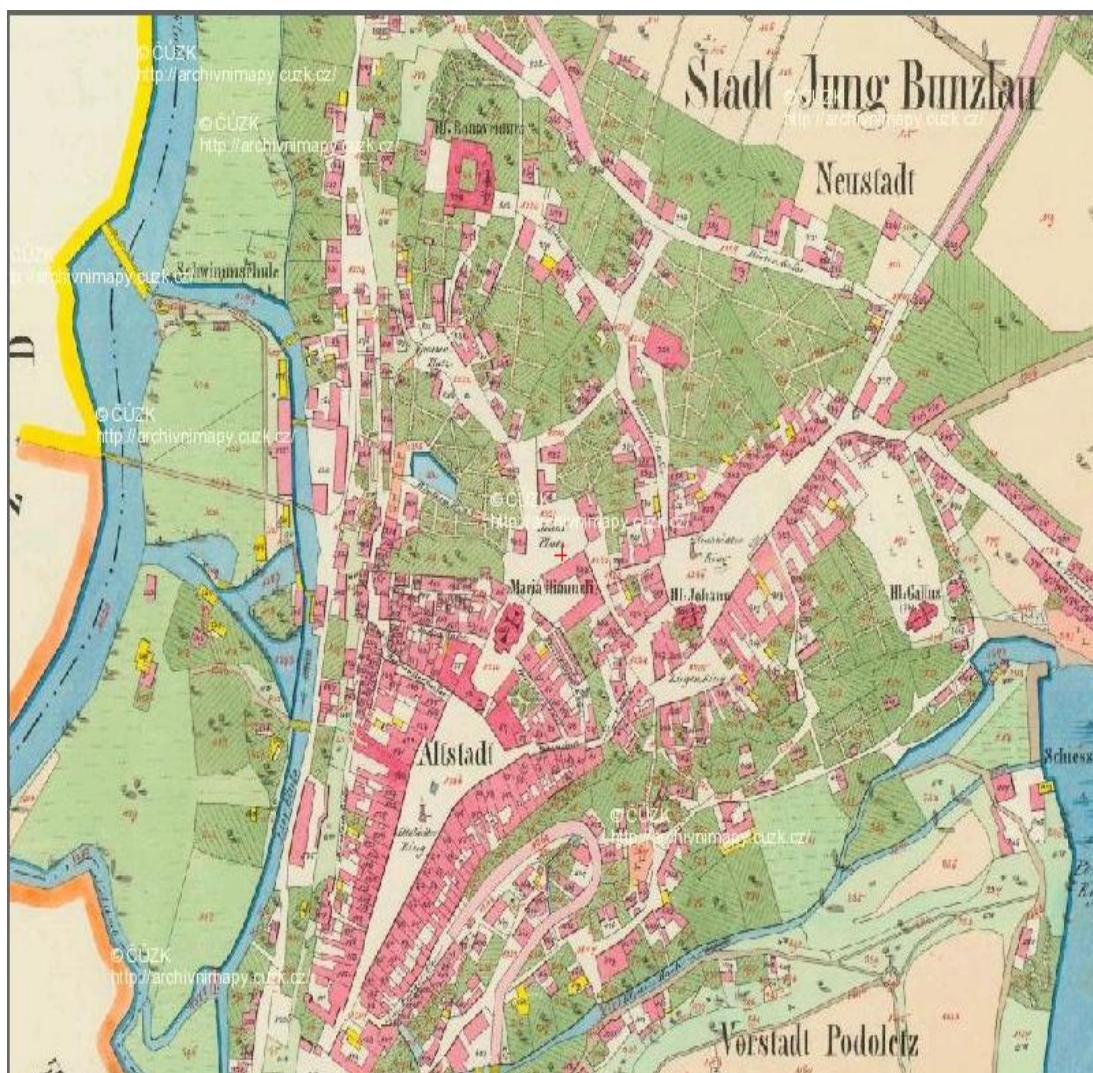
Palackého mapa Čech

Fabriciova mapa Moravy >

Příloha č. 11 - Mladá Boleslav na Palackého mapě Čech z roku 1847 (<http://maps.fsv.cvut.cz>)

Příloha č. 12

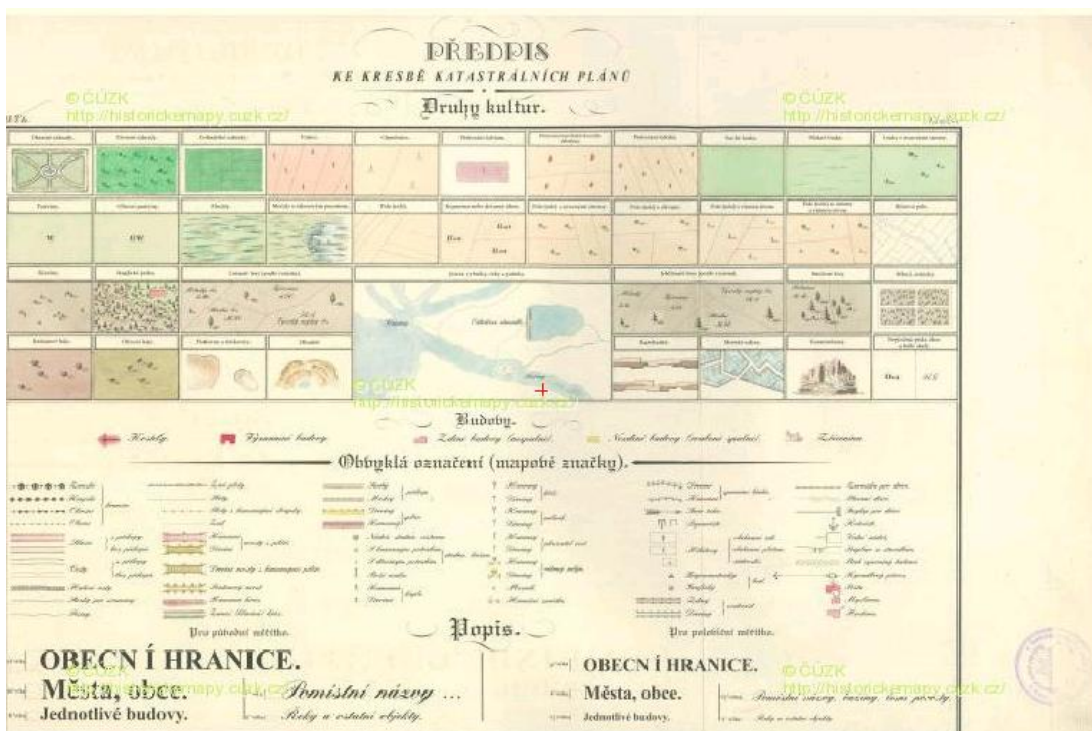

Příloha č. 12 - Mladá Boleslav zobrazená ve stabilním katastru (Ústřední archiv zeměměřictví a katastru Zeměměřického úřadu v Praze)

příloha č. 13

Příloha č 13 - originální legenda k mapě stabilního katastru (Ústřední archiv zeměměřictví a katastru Zeměměřického úřadu v Praze)

Příloha č. 13 – překlad legendy ke stabilnímu katastru (Ústřední archiv zeměměřictví a katastru Zeměměřického úřadu v Praze)

Příloha č. 14

Příloha č. 14 – Mladá Boleslav na mapě z roku 1899 (Ústřední archiv zeměměřictví a katastru Zeměměřického úřadu v Praze)

Příloha č. 15

Příloha č. 15 – Mladá Boleslav na mapě z roku 1912, která vyšla nákladem Pavla Nešněry v Mladé Boleslavi (soukromý archiv)

Příloha č. 16

Příloha č. 16 - Mladá Boleslav za protektorátu Čech a Morava (Ústřední archiv zeměměřictví a katastru Zeměměřického úřadu v Praze)

Příloha č. 17

Příloha č. 17 – Mladá Boleslav na mapě z roku 1946, v měřítku 1 : 10 000 (soukromý archiv)

Příloha č. 18

Příloha č. 18 – Mladá Boleslav v roce 1954 na státní mapě odvozené v měřítku 1 : 5 000 (Katastrální Ústřední archiv zeměměřictví a katastru Zeměměřického úřadu v Praze)

Příloha č. 19

Příloha č. 19 – Mladá Boleslav v roce 1974 na státní mapě odvozené, v měřítku 1 : 5 000 (Ústřední archiv zeměměřictví a katastru Zeměměřického úřadu v Praze)

Příloha č. 20

Příloha č. 20 – Mladá Boleslav v roce 1987, na státní mapě odvezené, měřítko 1 : 5 000 (Ústřední archiv zeměměřictví a katastru Zeměměřického úřadu v Praze)

Příloha č. 21

Příloha č. 21 - Mladá Boleslav na mapě z roku 1992 na státní mapě odvozené, měřítko mapy 1 : 5 000 (Ústřední archiv zeměměřictví a katastru Zeměměřického úřadu v Praze)